

Foto: Pixabay

Džeimss O'Donels ir izveidojis "ideālu" saimniecību – tieši apkārt fermai ir ganību zeme, kas sadalīta lauciņos. Katru dienu govīs ganās divos lauciņos – pa 12 stundām katrā. Un tā apkārt pa apli. Intensīvāko piena izslaukumu iegūstot jūlijā, bet no novembra līdz pat februārim izslaukums ir minimāls. Vasarā pārstrādes rūpnīcas uzkrāj izejvielas ziemai, bet ziemas mēnešos, kad laukus neklāj vairs sulīgā Īrijas zāle, govīs pārziemo fermu sienās.

Īrijas piena produktu pārdošanu par augstāku cenu veicina arī "zaļais kurss". Proti, īri pamatā baro govīs ganībās. Zāle mitros apstākļos aug ļoti labi. Līdz ar to Īrijas piena produkti tiek pasniegti kā videi ļoti draudzīgi un ekoloģiski tīri. Tā dabas apstākļi tiek prasmīgi izmantoti mārketingā. Lai gan, barojot govīs galvenokārt ar augošu zāli, izslaukums ir zems – vidēji tikai 5,9 tūkst. kg gadā (2020. gadā vidēji Eiropā 7,6 tūkst. kg gadā,

IZSKATĀS, KA TIEŠI SALIEDĒTS VALSTS UN PIENA RAŽOTĀJU KOPDARBS PALĪDZ IEKAROT EIROPAS TIRGU

Fermas parasti ir vienas ģimenes saimniecība. Ārējo darbinieku piesaiste atņem laiku, un ne vienmēr rezultāts ir tāds, kāds tika sagaidīts. Turklāt, jo lielāks darba kolektīvs, jo vairāk ir dažādu personāla problēmu, un fermas saimnieks "attālinās" no lopkopības. Savukārt ģimenes saimniecība strādā kā viens vesels ar augstu ieinteresētību, un arī darba rezultāts ir sekmīgāks un gandarījums par padarīto augstāks.

Vidējā fermā Īrijā ir ap 90 govju un 50 hektāru zemes. Taču visvairāk Īrijā ir saimniecību, kurās ir 300–500 govju. Netrūkst arī mazo saimniecību, ko pārvalda viens vai divi ģimenes locekļi. Ģimenei, kurai ir 80–100 govīs, dažkārt talkā nāk uzņēmums, kas sniedz pakalpojumus – vetārsta, slaukšanas, apkopšanas. Tāds ārpalpojums palīdz saimniecības īpašniekiem izbrīvēt arī sev vajadzīgo laiku, pārvarēt operatīvās grūtības.

"Sakumā palielināju liellopu skaitu līdz 200, tad sapratu, ka nav tā vērts – un jau ilgus gadus man ir 100 slaucamās govīs," skaidro Džeimss O'Donels, kura saimniecībā ir 60 hektāru zemes.

bet Latvijā 7,2 tūkst. kg). Toties peļņa ir lielāka, jo mazākas ir barošanas un uzturēšanas izmaksas. "Piena ražošanas izmaksas ir ap 20–25 centi par kg," saka O'Donels.

"Mēs arī neejam uz apjomu, bet uz saunas saturu, par ko saņemam piemaksas," paskaidro ICOS pārstāvis B. Gudborns.

Īru *premium* produkta pamatā ir tieši "zaļais" aspekts un garša, taču, lai pārdo tu vairāk, ar šādu "dabisko" priekšrocību vien ir par maz. Pirms 60 gadiem īru piensaimnieku kooperatīvi apvienojās, lai izveidotu vienotu zīmolu, kas palīdzētu pārdo tu produkciju eksportam. Kooperatīviem apvienojoties un investējot pārstrādē, radās zīmols *Kerrygold*, kas ir vārdu

kombinācija, nekādas saiknes ar ģeogrāfisko atrašanās vietu vai personas vārdu nav, tas ir vienkāršs labskanīgs nosaukums, paskaidro ICOS pārstāvis Billijs Gudborns.

Vienotu zīmolu tirgū palīdz virzīt Īrijas pārtikas aģentūra (*Irish Food Board*), kas specializējas eksporta veicināšanā. "Viņi izpēta patērētāju, noieta tirgu, un iesaka mums, kādu produkciju ražot, kā un kur labāk pārdo tu," paskaidro Džina Durrena (*Gina Durran*) no otrā limeņa kooperatīvās sabiedrības *Ornuua*, kurai pieder zīmols *Kerrygold*, komunikācijas un mārketinga nodaļas.

Vēl nozīmīgu lomu attīstībā spēlē tas, ka pārstrādes īpašnieki ir paši ražotāji – pārstrādes uzņēmumi pieder kooperatīviem. Kooperatīva biedriem pieder fermas, un tas ļauj prognozēt gan ražošanas, gan arī pārstrādes apjomu, kā arī ietekmēt kvalitāti. Otrā limeņa kooperatīvs *Ornuua*, tagad vēl palielinot ražošanas jaudu, iegulda 8 miljonus jaunā ražotnē, jo kooperatīva biedri saredz iespēju ražot vairāk piena, bet pārstrādes rūpnīcas mārketinga nodaļa ir pārliecināta par Īrijas sviesta un siera pieprasījumu Eiropā.

"Klimatiskie apstākļi Latvijā ir ideāli, lai ražotu vairāk piena," saka Latvijas Lauksaimniecības organizāciju sadarbības padomes vadītājs Guntis Gūtmanis. Turklāt prognozes liecina, ka pieprasījums pēc piena nākotnē pārsniegs piedāvājumu. "Latvijai ir obligāti jāpalielina piena produktu eksports," saka Latvijas Piensaimnieku centrālās savienības vadītājs Jānis Šolks. Viņš piebilst, ka tie pārstrādes uzņēmumi, kuriem nav eksporta, sliktos ekonomiskos apstākļos var nonākt maksātnespējas priekšā, jo vietējais tirgus ir sadrumstalots un ir ļoti liela konkurence par Latvijas veikalu plauktiem. Latvijas piena produktu eksports 2021. gadā ir 187 milj. eiro².

Izskatās, ka tieši saliedēts valsts un piena ražotāju kopdarbs palīdz iekarot Eiropas tirgu, attīstot piena nozari par zelta vērtu un piensaimniekiem saņemt augstāku samaksu par savu darbu. Ne velti Īrijā 96 % saimniecību ir kooperatīvu biedri, bet pārējie 4 % pārdo tu pienu Lielbritānijas valstniekam no Ziemeļīrijas. "Ko viņi dara ar pienu, mēs nemaz nezīnām," paskaidro Džeimss O'Donels par tiem, kas pārdo tu svaigpienu britiem. Šie daži procenti ne traucē Īrijas zemniekiem pelnīt miljardus, pārdo dot balto zeltu visā pasaulē. **LL**

¹ Īrija ir sestā lielākā piena ražotāja no 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm.

² Tas ir 10 reizes mazāk uz vienu iedzīvotāju nekā Īrijā (Autora piezīme).

